

Datum: 2021-03-22

Till Elin Almqvist, Statssekreterare Socialdepartementet
Vår referens: mia.ahlgren@funktionsratt.se

Angående dialog om **Styrning och uppföljning av funktionsrättspolitiken**

Hej Elin

Varmt tack för inbjudan till ett möte om styrning och uppföljning av funktionsrättspolitiken som vi hade efterfrågat i kontakt med tjänstemän på Socialdepartementet. Vi hade gärna på förhand tagit del av upplägget av mötet och fått information om innehållet så att vi hade kunnat förbereda oss bättre. Men vi ser förstås mycket positivt på detta som ett första möte. Vi vill gärna fortsätta dialogen kring konkreta frågeställningar och bidra med svar på några av de frågeställningar du lyfte på mötet den 17 mars.

Vi är framför allat glada att såväl vårt [remissvar](#) som kompletterades med [konkreta åtgärdsförslag](#) 2019, inklusive rapporten Respekt för rättigheter som kom i slutet av det året, finns på ert bord och utgör en viktig del av underlaget för beredningen av Styrkraft.

Pandemin har avslöjat och förvärrat flera av de hinder i samhället som fanns redan innan. FN betonade tidigt vikten av att prioritera rättigheter för personer med funktionsnedsättning i arbetet med att bygga ett bättre inkluderande samhälle efter Corona, det som kallas "Build back better". Därför är behovet av **en insatsstyrka** med kompetent sammansättning som vi beskrev i remissvaret ännu viktigare för att en återuppbyggnad som står emot kriser och återskapar förtroendet för samhällskontraktet där våra medlemmar med mångfalden av variationer blir rättighetsbärare fullt ut.

Prioriteringar i styrning och ansvar

På mötet den 17 mars lyftes frågor om prioriteringar och om strategiska myndigheter. Våra skriftliga inspel från 2019 är förstås fortfarande relevanta, men vi försöker här komplettera och aktualisera. Förhoppningsvis punkterna ligga till grund för fortsatt dialog.

Vi hoppas att en oberoende institution för mänskliga rättigheter med en resurstark del för uppdraget att granska genomförande av funktionsrättskonventionen där vi har en tydlig roll. Men institutet är bara en del av artikel 33. Det behövs fler åtgärder.

- Byt namn till **funktionsrättspolitik** –det handlar om tvärpolitiskt ansvar baserat på rättigheter, inte bara sociala frågor.
- **Samla samordningsansvar** för mänskliga rättigheter i Regeringskansliet, inklusive Funktionsrätt och ge det högre status. OBS koppla till länstyrelser för likhet över landet.
- Ändra i **kommittéförordningen** så att utredningar måste göra intersektionella funktionsrättskonsekvensanalyser (då kommer alla med) med utgångspunkt i universell utformning.
- Inrätta en särskild **kompetent insatsstyrka** i regeringskansliet som får arbeta utifrån en **tvåårsstrategi** – med extra fokus på inkludering i olika politikområden på olika departemen där vi är involverade. FN har redan börjat och EU planerar att göra sina egna institutioner till förebilder genom att anta strategier som vi kan berätta mer om.
- Se över **kontaktpunkter**, ansvar och uppföljning för mer kunskap och **likhet över landet**. Det finns resurspaket för både konventionen och Agenda 2030 med indikatorer att utgå ifrån som även underlättar synergier med EU och andra länder. Det får inte vara frivilligt att delta.
- Tillsätt en **utredning för att se över hur svensk lagstiftning lever upp till konventionen**, både i författningstext och i tillämpning. En mängd utredningar har gjorts av Barnrättskonventionen. Det är ett akut behov av att se över lagar eftersom det finns flera tydliga brister som missades 2008 när Sverige ville ratificera konventionen snabbt. Viktigt med kompetens hos utredare.
- Tillsätt en utredning för att se över behov av förstärkt **rättshjälp** men även se över hur organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning ska dels kunna ge råd, men också själva agera med **inspiration från rättigheter som miljöorganisationer** har och får i större utsträckning. "Access to justice" är eftersatt på flera sätt och det finns länder som ligger före Sverige i detta avseende.
- Inför **aktiv involvering i beslut och övervakning** i lag och i enlighet med allmän kommentar 7. Tillsätt en arbetsgrupp som arbetar fram förslag till förutsättningar, riktlinjer och uppföljning med inspiration från [Norden](#). MFD:s stödmaterial har inte tagit fram med oss, ingen återkoppling på kommentarer.
- Utredda en motsvarighet till en **Access Board** som fungerat utmärkt i USA, diskuteras i EU och finansierats med EU:s strukturfonder i Polen – för att få in ett systematiskt arbete med de generella inriktningarna i funktionsrättspolitikerna. Där flera departement är delaktiga.

Prioriterade myndigheter

På mötet lyfte våra företrädare alla myndigheters ansvar, vilket vi också skrev om i remissvaret. Vi föreslog förstärkt förordning 2001:526 och **separera** den från författningstext som rör strategiska myndigheter. Detta övergripande ansvar behöver också stärkas rättsligt så att det blir obligatoriskt även på regional och kommunal nivå. Ytterligare ett argument för att separera myndigheter med särskilda uppgifter är att det behövs en **viss flexibilitet** i förhållande till EU:s strategi och till de nya rekommendationer som FN kommer att lämna.

I remissvar och den kompletterande skrivelsen från 2019 skissar vi på upplägg men **myndigheter som kopplar tydligare till konventionen och delmål i Agenda 2030**. Dessa kan även kopplas till **Respekt för rättigheter**. Vi ser också behovet att stärka inkludering i tvärsektoriella frågor och bidra till det långsiktigt hållbara som ni lyfte på mötet.

För att få bättre förutsättningar för samordning föreslår vi att samtliga myndigheter med särskilt strategiskt officiellt antar den Europeiska standarden EN 17161 Tillgänglighet genom universell utformning. Vi har tillsammans med experter i Europa varit med i arbetet och skulle kunna bidra till utbildning om regeringen tillsätter resurser.

Myndigheter som kan lyfta de tvärsektoriella perspektiven är:

Vinnova som samordnande för forskning och utveckling i linje med artikel 4 om universell utformning, även Forte, Formas med flera.
Brottsförebyggande rådet? Kanske kan det fungera bättre än Domstolsverket. Inom rättsområdet är behovet stort av ökad kunskap och samordning. Vi har stämt av med European Academy of Law, som erbjudit en mängd utbildningar om lagstiftning som är relaterad till Funktionsrättskonventionen. Men nästan inga svenska myndigheter har deltagit i just dessa utbildningar, trots att vi tipsat dem också. Brottsförebyggande rådet skulle också behöva uppdrag som rör skydd mot hat, våld och hot som rör personer med funktionsnedsättning.
Upphandlingsmyndigheten som samordnande för detta så viktiga område där det finns lag, som inte följs och behövs insatser på Konkurrensverket, Statens inköpscentral och SKL kommentus.
Folkhälsomyndigheten som samordnade för jämlik hälsa för att komplettera perspektiven

Det kan också finnas anledning att se över andra prioriterade myndigheter i en bredare dialog.

Inspiration till en mer samskapande process

Under 2020 deltog vi i EU-kommissionens arbete med att ta fram en ny Europeisk funktionsrättsstrategi för 2021-2030 när den gamla skulle gå ut. Vi hade redan 2019 deltagit i öppet samråd med skriftliga synpunkter och nu genomförde EU-kommissionen sju digitala möten med representanter för hela rörelsen i Europa. Representanter för medlemsstaternas kontaktpunkter var inbjudna till de två första möten som genomfördes. På det första och det sista deltog kommissionärer, på det sista var det två stycken.

Processen ledde till en strategi som presenterades den 3 mars i år. Vi har nu haft stort möten i den europeiska rörelsen för att inkomma med synpunkter till våra respektive medlemsländer innan strategin väntas antas i juni av rådet. Flera debatter har även genomförts i parlamentet. Vi ser att processen har varit föredömlig när det gäller involvering och flera punkter finns med. Däremot har vi förstås synpunkter på strategin och hade haft ett ännu starkare rättighetsperspektiv som vi också framfört nationellt.

Vi tror att vi skulle kunna bidra till mer öppna dialoger med beslutsfattare om den kommande strategin och hoppas att vi får tillfälle att medverka till mer konkret dialog inom en snar framtid.

Med vänlig hälsning

Nicklas Mårtensson
Kanslichef
Funktionsrätt Sverige